

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29.03.1973, sp. zn. St 3/72, ECLI:CZ:NS:1973:ST.3.1972.1

Číslo: 22/1973

Právní věta: Stanovisko Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky na zabezpečenie jednotného výkladu zákona (Č. j. St 3/72 z 29. marca 1973).

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 29.03.1973

Spisová značka: St 3/72

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Doprava, Porušování povinnosti v provozu socialistické organizace

Předpisy: 140/1961 Sb. § 130
§ 137

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 22/1973 sb. rozh.

Stanovisko

Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky

na zabezpečenie jednotného výkladu zákona

(Č. j. [St 3/72](#) z 29. marca 1973.)

Najvyšší soud Československé socialistické republiky zaujal na neverejnom zasadnutí konanom 29. marca 1973 podľa § 27 ods. 1 písm. c) zák. č. 36/1964 Zb. o organizácii súdov a o voľbách sudcov v znení zák. č. 156/1969 Zb. k otázke právneho posúdenia konania vodičov služobných motorových vozidiel, ktorí spôsobili z nedbanlivosti väčšiu škodu na majetku v socialistickom vlastníctve, toto stanovisko:

Konanie vodičov služobných motorových vozidiel, ktorí spôsobili z nedbanlivosti porušením dôležitej povinnosti svojho zamestnania väčšiu škodu na majetku v socialistickom vlastníctve, naplňuje skutkovú podstatu trestného činu porušovania povinnosti v prevádzke socialistickej organizácie

podľa § 130 Tr. zák.

Odôvodnenie:

Najvyšší súd Československej socialistickej republiky pri sledovaní rozhodovania najvyšších súdov republík zistil, že tieto súdy posudzujú v niektorých trestných veciach konanie vodičov služobných motorových vozidiel, ktorí z neobľúbenej porušili dôležitú povinnosť pri výkone svojho zamestnania a spôsobili väčšiu škodu na majetku v socialistickom vlastníctve, ako trestný čin poškodzovania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 137 Tr. zák. Stalo sa tak napr. vo veciach Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky sp. zn. 1 Tz 27/70, 3 Tz 17/70 a 1 Tz 10/71 a Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky sp. zn. 2 Tz 35/71 a [2 Tz 85/71](#). Naproti tomu v niektorých iných trestných veciach a zovšeobecňujúcich materiáloch najvyššie súdy republík kvalifikujú takéto konanie vodičov služobných motorových vozidiel ako trestný čin porušovania povinnosti v prevádzke socialistickej organizácie podľa § 130 Tr. zák. Takýto právny názor vyslovil Najvyšší súd Českej socialistickej republiky napr. vo veciach sp. zn. 3 Tz 116/71, 5 Tz 51/71 a [4 Tz 39/72](#) a v rozbere a zhodnotení rozhodovania niektorých okresných súdov o trestných činoch spáchaných v cestnej doprave č. Tpj 60/71 (str. 17 - 18) a Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky napr. vo veciach sp. zn. 1 Tz 7/72 a [2 Tz 31/72](#) a v správe o výsledku kontrolnej preverky praxe súdov Slovenskej socialistickej republiky pri ukladaní trestov za hospodárske trestné činy č. Tpj 34/72 (str. 13 - 14).

Generálny prokurátor Československej socialistickej republiky upozornil predsedu Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky na nejednotnosť rozhodnutí a stanovísk najvyšších súdov republík pri posudzovaní predmetnej právnej otázky a navrhol, aby Najvyšší súd Československej socialistickej republiky zaujal podľa § 27 ods. 1 písm. c) zák. číslo 36/1964 Zb. v znení zák. č. 156/1969 Zb. stanovisko na zabezpečenie jednotného výkladu zákona. Súčasne predložil podľa § 27 ods. 2 cit. zákona svoje vyjadrenie. V tomto vyjadrení poukázal na to, že podľa dôvodovej správy k Trestnému zákonu sa trestné činy podľa § 130 Tr. zák. budú stíhať iba v prípadoch, kde išlo o závažnejšie porušenie hospodárskej disciplíny. Z toho a zo znenia ustanovenia § 130 Tr. zák. (zo slov „najmä technologickú disciplínu“) podľa názoru generálneho prokurátora Československej socialistickej republiky vyplýva, že zákon mienil postihovať podľa tohto ustanovenia predovšetkým trestnú činnosť vo výrobnom procese, prípadne priamo v hospodárskej činnosti socialistickej organizácie. Poškodenie majetku v socialistickom vlastníctve pri dopravnej nehode nemá v mnohých prípadoch vôbec súvislosť s hospodárskou činnosťou (nedisciplinovanosťou). To platí najmä o vodičoch v štátnych orgánoch, v zdravotníctve, v školstve, v spoločenských organizáciách a pod. Aj znenie všetkých ustanovení druhého oddielu druhej hlavy osobitnej časti Trestného zákona, vrátane jeho nadpisu vedie k úvahe, že tu ide o iný druh konania i následku než o poškodenie tohoto majetku neobľúbenej konaním pri vedení motorového vozidla. Preto právne úvahy rozhodnutia č. 19/1966 Zb. rozh. tr. jednoznačne nedopadajú na dopravné nehody. Napokon poukázal aj na to, že v rozbere a zhodnotení rozhodovania súdov v niektorých krajoch o trestných činoch spáchaných v cestnej doprave uverejnenom pod č. I/1966 Zb. rozh. tr. nie je v súvislosti s právnou kvalifikáciou týchto trestných činov ani jediná zmienka o trestnom čine podľa § 130 a najmä všetky činy, ktoré majú za následok poruchu, sa posudzujú podľa § 137 Tr. zák., (popri § 223, 224 Tr. zák.). To ešte viac podporuje názor, že rozhodnutie č. 19/1966 Zb. rozh. tr. nemožno aplikovať na dopravné nehody. Z uvedeného preto plynie prinajmenšom to, že ide o otázku, ktorú treba rozriešiť jednotne pre celú ČSSR.

Predseda Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky si vyžiadal podľa § 27a ods. 2 zák. č. 36/1964 Zb. v znení zák. č. 156/1969 Zb. vyjadrenie predsedov najvyšších súdov republík a právnickej fakulty UK v Prahe a podľa § 27a ods. 1 cit. zákona predložil predmetnú spornú právnu otázku zmiešanému senátu Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky na zaujatie stanoviska [§ 26 ods. 2 písm. a), ods. 3 cit. zákona].

Predseda Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky poukázal vo svojom vyjadrení na stanovisko trestného kolégia Najvyššieho súdu ČSR č. Tpj 60/71 z 26. 1. 1972 a na argumenty obsiahnuté v tomto stanovisku. Ďalej uviedol, že vedenie motorových vozidiel je činnosťou, ktorú všeobecne pre všetkých vodičov upravuje vyhláška o premávke na cestách. Porušenie dôležitého ustanovenia tejto vyhlášky, ktoré malo za následok väčšiu škodu na majetku v socialistickom vlastníctve, je teda porušením dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona v zmysle § 137 ods. 1 Tr. zák. V prípade však, že týmto spôsobom koná vodič z povolenia pri zamestnaní, neporuší iba všeobecne platné ustanovenia vyhlášky (teda „zákona“ v zmysle § 137 Tr. zák.), ale súčasne aj dôležitú povinnosť svojho zamestnania v zmysle § 130 Tr. zák. Keďže ustanovenie § 130 Tr. zák. je špeciálnym ustanovením vo vzťahu k § 137 Tr. zák., vylučuje použitie všeobecného ustanovenia § 137 Tr. zák. Hoci druhovým objektom je v prípade § 130 Tr. zák. hospodárska disciplína, treba tu vychádzať z individuálneho objektu, ktorým je aj u § 130 Tr. zák. v prípade spôsobenia väčšej škody na majetku v socialistickom vlastníctve tento majetok. Pritom tento individuálny objekt je porušený špeciálnym konaním popísaným k dispozícii § 130 Tr. zák.

Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky uviedol vo svojom vyjadrení, že v súčasnom období všetky senáty tohto súdu jednotne posudzujú konanie vodičov služobných motorových vozidiel, ktorí pri zamestnaní spôsobili z nedbanlivosti porušením dôležitej povinnosti väčšiu škodu na majetku v socialistickom vlastníctve, ako trestný čin porušovania povinností v prevádzke socialistickej organizácie podľa § 130 Tr. zák. Senát Najvyššieho súdu SSR, ktorý v roku 1971 rozhodoval vo veciach 2 Tz 35/71 a [2 Tz 85/71](#), opomenul vytknúť nižším súdom porušenie zákona aj v ustanovení § 137 Tr. zák. So zreteľom na to, že pri posudzovaní predmetnej právnej otázky je prax oboch národných najvyšších súdov zhodná, odporúča uvážiť vhodnosť a účelnosť, aby Najvyšší súd Československej socialistickej republiky zaujímal v uvedenej otázke stanovisko k zabezpečeniu jednotného výkladu zákona.

Katedra trestného práva a kriminalistiky právnickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe sa vyjadrila v tom zmysle, že ustanovenie § 130 Tr. zák. je v pomere k ustanoveniu § 137 Tr. zák. ustanovením špeciálnym, ak ide o väčšiu škodu spôsobenú na majetku v socialistickom vlastníctve páchatelom, ktorý porušil dôležitú povinnosť svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie. To platí aj v prípade vodičov z povolenia, ktorí pri výkone svojej služby spôsobili dopravnú nehodu.

Senát Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky po prihliadnutí k vyjadreniam generálneho prokurátora ČSSR a predsedov najvyšších súdov republík zaujal k prikázanej právnej otázke názor uvedený vo výroku tohto stanoviska na základe týchto úvah:

Riešenie nastolenej právnej otázky spočíva v tom, či ustanovenie § 130 Tr. zák. je špeciálne v pomere k ustanoveniu § 137 Tr. zák., ak ide o väčšiu škodu spôsobenú na majetku v socialistickom vlastníctve páchatelom, ktorý porušil dôležitú povinnosť svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie.

V pomere špeciality sú ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona určené na ochranu tých istých spoločenských vzťahov, ak má byť jedným z týchto ustanovení (špeciálnym) osobitne postihnutý určitý druh útokov proti tým istým individuálnym objektom. Zmyslom tejto trestnoprávnej zásady je, aby bola vystihnutá osobitná povaha a stupeň nebezpečnosti takýchto útokov pre spoločnosť. Špeciálna skutková podstata trestného činu má zúžený rozsah v pomere k všeobecnej skutkovej podstate, pričom všeobecné zákonné znaky sú nahradené alebo doplnené znakmi osobitnými (špeciálnymi). Existencia špeciálneho ustanovenia preto vylučuje použitie všeobecného ustanovenia.

Druhým objektom ustanovenia § 130 Tr. zák. je hospodárska disciplína, ako to vyplýva z nadpisu druhého oddielu druhej hlavy osobitnej časti Trestného zákona. Individuálnym objektom, ktorý je z hľadiska riešenia právnej problematiky rozhodujúci, je však v prípade spôsobenia väčšej škody na

majetku v socialistickom vlastníctve u trestného činu podľa § 130 ods. 1 Tr. zák., tak isto ako u trestného činu podľa § 137 ods. 1 Tr. zák., majetok v socialistickom vlastníctve. Nemožno preto súhlasiť s tou časťou vyjadrenia generálneho prokurátora ČSSR, v ktorej sa uvádza, že znenie všetkých ustanovení druhého oddielu druhej hlavy osobitnej časti Trestného zákona vrátane nadpisu tohto oddielu vedie k úvahe, že tu ide o iný druh konania a následku, než u poškodenia majetku nedbanlivým konaním pri vedení motorového vozidla.

Konanie ako znak skutkovej podstaty charakterizujúci objektívnu stránku trestného činu spočíva u trestného činu podľa § 130 Tr. zák. v porušení alebo nesplnení dôležitej povinnosti zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie. Môže to byť povinnosť prevzatá zmluvne alebo povinnosť uložená páchatelovi na základe zákona. Aj ustanovenie § 137 Tr. zák. vyžaduje, aby následok bol spôsobený porušením dôležitej povinnosti uloženej páchatelovi podľa zákona (alebo konaním svedčiacim o nezodpovednom postoji k majetku, ktorý je v socialistickom vlastníctve, o ktoré však nejde pri riešení danej otázky). Ak teda vodič služobného motorového vozidla porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona („zákonom“ sa rozumie aj vyhláška č. 80/1966 Zb. o premávke na cestách) spôsobí väčšiu škodu na majetku v socialistickom vlastníctve a súčasne tým ako vodič z povolania poruší aj dôležitú povinnosť svojho zamestnania, treba takéto konanie posudzovať podľa špeciálneho ustanovenia § 130 Tr. zák.

K tvrdeniu generálneho prokurátora ČSSR, že Trestný zákon mienil postihovať ustanovením § 130 Tr. zák. predovšetkým trestnú činnosť vo výrobnom procese, prípadne priamo v hospodárskej činnosti socialistickej organizácie, treba uviesť, že toto tvrdenie nemá oporu v znení zákona. Pre naplnenie znakov trestného činu podľa § 130 ods. 1 Tr. zák. postačí, ak vznikne jeden z následkov, ktoré sú v tomto ustanovení uvedené alternatívne. Postačí teda, ak vznikne porucha v hospodárskej prevádzke alebo v hospodárskej činnosti štátnej, družstevnej alebo inej socialistickej organizácie, alebo ak vznikne väčšia škoda na majetku, ktorý je v socialistickom vlastníctve. Zákon teda nevyžaduje, aby väčšia škoda na majetku v socialistickom vlastníctve vznikla vo výrobnom procese alebo priamo v hospodárskej činnosti socialistickej organizácie. Dokonca ani vo vzťahu k prvému následku, to je vo vzťahu k poruche v hospodárskej prevádzke alebo v hospodárskej činnosti zákon nevyžaduje, aby išlo o poruchu vo výrobnej alebo inej hospodárskej organizácii, ale postačí, ak vznikne porucha v hospodárskej činnosti ktorejkoľvek socialistickej organizácie (napr. v organizácii štátnej správy, spoločenskej organizácii a pod., ktorých hospodárska činnosť slúži len na zabezpečenie inej, nehospodárskej činnosti).

Ak teda bola spôsobená z nedbanlivosti väčšia škoda na majetku v socialistickom vlastníctve porušením alebo nesplnením dôležitej povinnosti zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, pôjde o trestný čin porušovania povinnosti v prevádzke socialistickej organizácie podľa § 130 Tr. zák. a nie o trestný čin poškodzovania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 137 Tr. zák.

Z vyššie uvedených úvah preto vyplýva, že druhá právna veta uvedená v rozhodnutí č. 19/1966 Zb. rozh. tr. dopadá aj na prípady vodičov z povolania, ktorí pri výkone svojej služby porušením dôležitej povinnosti svojho zamestnania zavinili dopravnú nehodu, pri ktorej spôsobili väčšiu škodu na majetku v socialistickom vlastníctve.

Senát Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky zaujal preto stanovisko uvedené vo výroku.